

9 juni 2021

Inleiding Begeleidingscommissie

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft een Begeleidingscommissie ingesteld die de Minister zal adviseren over digitale ondersteuning bij de bestrijding van Covid-19. De begeleidingscommissie brengt naast gevraagde adviezen ook ongevraagde adviezen uit. Onderstaande betreft een “flitsadvies” over de CoronaCheck app.

De commissie heeft geconstateerd dat CoronaCheck, na een periode van beperkte toepassing binnen Fieldlab-experimenten en pilots, vanaf afgelopen 5 juni landelijk voor iedereen te gebruiken is als testbewijs en in de Apple en Google stores staat. Zij signaleert een aantal aandachtspunten en zorgen. Het gaat hierbij om het volgende:

(1) Veiligheid

De Begeleidingscommissie hecht zeer aan de veiligheid van de CoronaCheck app, als ook de aansluiting op en de verbinding naar de gebruikte bronsystemen van bijv. het RIVM (CIMS) en de GGD als ook de commerciële partijen. Op het gebied van (informatie)beveiliging adviseert de commissie de minister daarom om:

- De CoronaCheck app alsook de verbindingen naar de GGD en de CIMS/RIVM database op verschillende aspecten te laten testen door externen. Inclusief de toevoer van gegevens door commerciële partijen. Het is van groot belang om dit voorafgaand aan de lancering te doen en vervolgens regelmatig te herhalen.
- De beveiligingsmaatregelen niet alleen te richten op één afzonderlijke partij (de app dan wel de GGD of CIMS-database of de toevoer van gegevens door externe/commerciële partijen) maar een System-of-Systems benadering te hanteren.

(2) Juridische basis bevragen bronbestanden vaccinatiegegevens

De commissie benadrukt dat voordat de CoronaCheck wordt uitgebreid met het tonen van een vaccinatiebewijs, er een duidelijke juridische onderbouwing moet zijn van de rechtmatigheid van het bevragen van benodigde bronbestanden waaruit deze vaccinatiegegevens worden gehaald.

De DPIA voor deze uitbreiding van CoronaCheck wordt nog voorbereid. De commissie heeft naar aanleiding van de ministeriële regeling die op 2 juni reeds aan de Tweede Kamer is gestuurd diverse vragen. Die vragen betreffen zowel de wijze waarop de bronbestanden worden geïdentificeerd en geraadpleegd als de rechtsgrondslag voor het raadplegen van de bronbestanden. Voor het bronbestand bij het RIVM (CIMS) geldt een strikte doelbinding en voor bronbestanden van de verschillende vaccinatie toedieners geldt het beroepsgeheim.

De Commissie veronderstelt dat het verstrekken van vaccinatiegegevens vanuit de bronbestanden ten behoeve van de CoronaCheck zal worden gebaseerd op uitdrukkelijke toestemming van de betrokken burger. Een ‘verzoek’ van de betrokken burger om in de CoronaCheck een QR-code te genereren voor toegang op basis van een vaccinatiebewijs is echter niet voldoende. Toestemming moet vrij, specifiek en ook geïnformeerd zijn en er moet een duidelijke, actieve handeling van de betrokken burger zijn. Bijv. via het aanvinken van een vakje. Daar komt bij dat de toestemming niet alleen moet worden gegeven voor het verstrekken van vaccinatiegegevens uit het bronbestand, maar mogelijk ook voor het bevragen van het bronbestand. En er moet kunnen worden aangetoond dat toestemming is verleend (en waarvoor precies, met vermelding van de informatie die vooraf ter beschikking is gesteld).

De commissie adviseert deze juridische basis zo spoedig mogelijk te creëren, de juridische onderbouwing te documenteren als ook burgers uitdrukkelijk voor te lichten.

(3) Communicatie

Zoals eerder gedaan¹, adviseert de commissie nadrukkelijk om CoronaCheck en CoronaMelder in deze periode samen onder de aandacht te brengen, om op deze wijze de samenhang, relevantie en complementariteit van beide apps te benadrukken. De commissie adviseert om:

- Burgers simultaan te informeren over de CoronaCheck alsook de CoronaMelder goed onder de aandacht te brengen. De onderlinge samenhang en het nut van de beide apps dient (alsnog) helder te worden uitgelegd.
- In de communicatie specifieke aandacht te besteden aan laaggeletterden, mensen met een beperking, mensen met een migratieachtergrond, mensen zonder papieren, arbeidsmigranten en anderen. Immers, zij worden het hardst geraakt door de pandemie. Het doel hiervan is om verdere tweedeling in de Nederlandse samenleving te voorkomen. Hierbij is het van belang om ook alle offline mogelijkheden te benadrukken, zoals deelname aan een evenement met een papieren print van de QR code. De commissie vindt het hierbij belangrijk dat personen dit papieren bewijs *niet zelf* hoeven te printen, maar het document bijv. ter plekke bij de GGD mee of thuisgestuurd kunnen krijgen.
- Een brede communicatiecampagne op te zetten waarin aan mensen die zich niet willen of kunnen laten vaccineren uitleg wordt gegeven hoe zij wel kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Met (wederom) als doel het voorkomen van tweedeling in de samenleving.

(4) Toegankelijkheid en inclusiviteit

De commissie is van mening dat de gehele keten van het aanvragen en ondergaan van een coronatest, tot het aanmaken van een testbewijs en daadwerkelijk toegang krijgen tot een evenement of locatie voor iedereen veilig, toegankelijk en begrijpelijk moet zijn. Daarbij moet er naast het digitale bewijs in de CoronaCheck app ook een alternatief zijn in de zin van een analoog bewijs. De commissie wil meegeven dat het van groot belang is om zowel de teksten als de beelden in de CoronaCheck app voor iedereen zo toegankelijk mogelijk te maken – en dit in *samenwerking* met de eindgebruikers – zodat elke Nederlandse burger, jong en oud, begrijpt dat zij de daadwerkelijke keuze hebben uit een papieren en online versie om toegang te krijgen tot welk evenement of locatie dan ook. De commissie vraagt daarbij aandacht voor de volgende punten:

- Burgers moeten zowel digitaal als via telefoon een testafpraak kunnen maken, dus ook zonder app of computer.
- De CoronaCheck app moet digitaal (conform Europese Richtlijnen²) toegankelijk zijn zodat ook mensen met een visuele of motorische beperking gebruik kunnen maken van de app.
- Mensen moeten, bijv. via een helpdesk, ondersteuning kunnen krijgen bij het installeren en gebruik van de app. Dit zowel via chat of mail als ook per telefoon.

¹ Advies 18 Begeleidingscommissie DOBC, “Regie van CoronaMelder Juist nu”. (19 maart 2021)

² <https://www.communicatierijk.nl/vakkennis/rijkswebsites/verplichte-richtlijnen/digitale-toegankelijkheid>